

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 264/2025-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Bardejov č. k. 2C/46/2019-716 z 11. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. novembra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 2C/46/2019-652 z 29. mája 2024 vydaným vyššou súdnou úradníčkou okresný súd uložil žalobcovi nahradiť sťažovateľom ako žalovaným v 1. až vo 4. rade trovy konania na súde prvej inštancie aj trovy odvolacieho konania pozostávajúce z trov ich právneho zastúpenia vo výške 36 864,01 eur na účet ich právnej zástupkyne do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia. Okresný súd priznal sťažovateľom náhradu za 12 úkonov právnej služby a nepriznal im náhradu trov konania za ich právnu zástupkyňou uplatnené dva úkony právnej služby, a to podania z 12. mája 2022 a zo 14. júla 2022, a za úkony právnej služby ďalšej porady s klientom vrátane náhrady cestovného a straty času za poradu 17. mája 2022, ktorú právna zástupkyňa so sťažovateľmi vykonala v Bardejove. Proti uzneseniu vydanému vyššou súdnou úradníčkou podali sťažovatelia, ako aj žalobca sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že (I) sťažnosť

žalobcu zamietol, (II) sťažnosť sťažovateľov zamietol a (III) stranám sporu nárok na náhradu trov konania o sťažnosti nepriznal. Vo vzťahu k nepriznanej odmene za úkon právnej služby – vyjadrenie zo 14. júla 2022 sa stotožnil s právnym názorom vyššej súdnej úradníčky aj dôvodmi, pre ktoré nebola odmena za tento úkon právnej služby priznaná. Uviedol, že obsah tohto vyjadrenia vzhľadom na termín pojednávania nariadený na 19. júl 2024 mohli sťažovatelia prostredníctvom ich právnej zástupkyne predniesť osobne na tomto pojednávaní, pričom odmena za úkon právnej služby za účasť na tomto pojednávaní bola sťažovateľom riadne priznaná. Navyše na vyjadrenie k podaniam žalobcu sťažovatelia ani neboli vyzvaní, tieto im boli doručené len na vedomie. Keďže je povinnosťou súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania posudzovať každý úkon samostatne a prihliadať na jeho účelnosť, podľa okresného súdu vyššia súdna úradníčka správne tento úkon právnej služby vyhodnotila ako neúčelný. Vo vzťahu k námietke sťažovateľov, v zmysle ktorej vyššia súdna úradníčka paušálne a nekonkrétne uviedla dôvody, pre ktoré nebola sťažovateľom priznaná odmena za ďalšie úkony právnej služby (a to porady s klientom uskutočnené 16. júna 2021 pred prvým pojednávaním vo veci, 1. júla 2021, 14. apríla 2022 po výsluchu žalobcu, 10. mája 2022 po výsluchu svedka, 17. mája 2022 a 12. júla 2022 pred pojednávaním s tým, že účelnosť týchto porád bolo treba preskúmať v kontexte vývoja sporu a tieto závery konkrétne odôvodniť, nielen všeobecnými hypotetickými teóriami), uviedol, že v tejto veci vzhľadom na absenciu obsahu uskutočnených porád s klientom (keďže z jednotlivých potvrdení o poskytnutej právnej službe – právnej porade je zrejmé len to, že k uskutočneniu tejto porady došlo bez bližšej špecifikácie uvedenia účelu a obsahu tejto porady) ani nebolo možné ku každej z nich zaujať osobitné stanovisko. Práve skutočnosť, že z týchto potvrdení o poskytnutí právnej služby nie je zrejmý ich výsledok ani to, ako boli spôsobilé ovplyvniť pokyny sťažovateľov smerom k ich právnej zástupkyňi, bola dôvodom na nepriznanie odmeny za uskutočnenie žiadnej z týchto porád. Sťažovatelia uviedli konkrétne dôvody, pre ktoré došlo k poradám s ich právnou zástupkyňou, a účel jednotlivých porád s klientom až v sťažnosti proti uzneseniu súdu o výške náhrady trov konania, pričom tak mali učiniť už v podaní, v ktorom si výšku náhrady trov konania uplatnili a vyčíslili, teda pred rozhodovaním súdu o výške náhrady trov konania. Okresný súd skonštatoval, že za danej situácie pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania vyššia súdna úradníčka tieto porady s klientom nemohla vyhodnotiť inak ako tak, že nespĺňajú atribút ich účelnosti vyžadovaný v § 251 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dodal, že nespochybňuje právo sťažovateľov na právnu pomoc, ale je treba rozlišovať medzi týmto právom strany sporu a nárokom na náhradu trov konania za poskytnutú právnu pomoc.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí ich sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej poukázali sa svoju argumentáciu uvedenú v sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyššou súdnou úradníčkou vo vzťahu k nepriznaniu náhrady trov konania za úkon podania zo 14. júla 2022, podľa ktorej napriek skutočnosti, že neboli na uvedený úkon vyzvaní súdom a skutočnosti v ňom uvedené podľa tvrdenia vyššej súdnej úradníčky mohli uviesť na nadchádzajúcom pojednávaní 19. júla 2022, využili svoje právo podľa čl. 9 CSP. Ďalej uviedli, že z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení

neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vyplýva, že jedinou vylučovacou podmienkou na nepriznanie trov konania za úkon ďalšej porady s klientom je skutočnosť, že medzi dvoma takými úkonmi nedošlo k inému úkonu právnej služby. Táto vylučovacia podmienka nebola v prípade sťažovateľov splnená, a preto bolo v predmetnej veci potrebné podľa § 251 CSP posúdiť účelnosť a dôvodnosť jednotlivých porad s klientom ako samostatných úkonov právnych služieb (pozri III. ÚS 436/2024). K podaniu, ktorým si sťažovatelia vyčíslili trovy konania, boli pripojené potvrdenia o jednotlivých poradách preukazujúcich ich uskutočnenie, pričom v podaní uviedli ich dôvod a účel v kontexte konkrétneho stavu konania, ktorý vyplýva aj z obsahu súdneho spisu. Za nepravdivý označili záver okresného súdu, podľa ktorého konkrétne dôvody, pre ktoré došlo k poradám s ich právnou zástupkyňou, mali viesť až v sťažnosti proti uzneseniu súdu o výške náhrady trov konania a považujú za nepochybné, že súd svoje rozhodnutie založil iba na tom, že sťažovatelia nepredložili potvrdenia o právnej porade vo forme a s obsahom, ktoré im žiadny právny predpis neukladá a ktoré by v konečnom dôsledku boli v rozpore so zákonom č. 586/2023 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v súvislosti s dôvernosťou informácií.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením okresného súdu o zamietnutí ich sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania v dôsledku nepriznania odmeny sťažovateľom za sedem úkonov právnej služby (vyjadrenie zo 14. júla 2022 a šesť porad s klientom).

5. Ústavný súd pri posudzovaní ústavných sťažností týkajúcich sa rozhodnutí o trovách konania stabilne zastáva názor, že rozhodovanie o trovách konania na všeobecných súdoch prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd preto také rozhodnutia preskúmava iba celkom výnimočne. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich túto časť konania, napríklad takou interpretáciou a aplikáciou právnych noriem, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, II. ÚS 569/2017). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

6. Na druhej strane však ústavný súd pripomína, že rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

7. Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo nej, pričom sa riadi zásadou minimalizácie zásahov

do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú preskúmané v konaní o ústavnej sťažnosti (napr. IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha všeobecne posudzovať vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému dospel všeobecný súd pri rozhodovaní o náhrade či výške trov konania.

8. Ústavný súd s ohľadom na námietky sťažovateľov musí zaujať stanovisko, či napadnuté uznesenie okresného súdu spĺňa požiadavku ústavnosti (či jeho odôvodnenie má kvalitu naplňujúcu obsah čl. 46 ods. 1 ústavy), rešpektujúc pritom svoj ustálený názor, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platnými a účinnými hmotnoprávnymi a procesnými normami, nemôžu spôsobiť porušovanie základných ľudských práv.

9. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia v kontexte sťažnostných námietok konštatuje, že závery okresného súdu o nepriznaní náhrady trov právneho zastúpenia za špecifikované úkony právnej služby sú v napadnutom uznesení riadne zdôvodnené, uznesenie nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Či už rozhodnutie vyššej súdnej úradníčky, ktoré predchádzalo namietanému rozhodnutiu sudcu, ale aj rozhodnutie sudcu obsahuje jasnú a zrozumiteľnú argumentáciu, ktorá viedla k tomu, že úkon – podanie zo 14. júla 2022, ako aj každý zo šiestich úkonov právnej služby – ďalšia porada advokáta s klientom nemožno považovať za účelné, a teda že nie je dôvod, aby tieto trovy sťažovateľov boli nahradené.

10. Nemožno dospieť ani k záveru, že by úvahy okresného súdu nemali oporu v právnej úprave alebo boli zjavne mylné. Základom náhrady trov konania nie je vyhláška, ale § 251 CSP, podľa ktorého trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Práve relatívne otvorený pojem účelnosti trov konania od súdov vyžaduje posúdenie toho, či ten alebo onen úkon právnej služby možno považovať za účelný. Tak to bolo aj vo veci sťažovateľov, keď okresný súd úvahu o účelnosti jednotlivých právnych úkonov odvíjal v závislosti od toho, či sa v priebehu konania pred súdom objavili také nové a závažné skutočnosti, pre ktoré by bolo uskutočnenie predmetného úkonu nevyhnutné. Objasnil, že ďalšie porady s klientom (okrem prvej konzultácie, ktorá je súčasťou prípravy a prevzatia zastúpenia) sú účelné iba za situácie, ak v konaní dôjde k mimoriadnym okolnostiam, ktoré si advokát a klient potrebujú ozrejmiť a prekonzultovať. Po preskúmaní sťažovateľmi predložených jednotlivých potvrdení o poskytnutí právnej služby vyhodnotil, že z nich nevyplýva účel ani obsah poradí advokáta s klientom, ani to, ako boli spôsobilé ovplyvniť pokyny sťažovateľov smerom k ich právnej zástupkyňi, pričom postup sťažovateľov bol nemenný počas celého konania, a tak podľa názoru okresného súdu nebolo nevyhnutné a účelné takéto porady uskutočniť. K tomu treba uviesť, že nie každú komunikáciu strany s jej advokátom je nevyhnutné posúdiť ako ďalšiu a predovšetkým účelnú poradu s klientom, ako to predpokladá § 13a ods. 1 písm. b) a § 13a ods. 2 písm. d) vyhlášky. To platí osobitne pri úkonoch, ktoré predchádzajú iným úkonom (účasť na pojednávaní, písomné podanie), pri ktorých sa, prirodzene, predpokladá príprava, ktorá môže zahŕňať aj tomu predchádzajúcu nevyhnutnú komunikáciu advokáta a jeho klienta (III. ÚS 108/2025).

11. Treba uzavrieť, že úlohou ústavného súdu pri rozhodnutí o tom, či došlo k porušeniu ústavných práv nesprávnym posúdením účelnosti jednotlivých úkonov právnej služby v civilnom sporovom konaní, nie je revidovať závery všeobecných súdov, ktoré nie sú prejavom ich svojvôle alebo úplnej

rezignácie posúdenia účelnosti jednotlivých úkonov právnej služby. Len tak môže ústavný súd zostať súdom ústavným a nebyť súdom náhrad trov konania.

12. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľmi uplatnená námietka nie je opodstatnená a nie je spôsobilá spochybníť ústavnosť napadnutého uznesenia. Samotná skutočnosť, že sa sťažovatelia s názorom okresného súdu nestotožňujú, nepostačuje na prijatie záveru o arbitrárnosti alebo nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť namietajúcu porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu